ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr. 2.1-3/23/1327-3311-8

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Elve Adamson
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	26.01.2024 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	19.12.2023
Teabevaldaja	Sotsiaalkindlustusamet aadress: Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn e-posti aadress: info@sotsiaalkindlustusamet.ee
Teabevaldaja vastutava isik	peadirektor
Vaide esitaja (teabenõudja)	Eraisik e-posti aadress: xxxxx.xxxxx@mail.ee

RESOLUTSIOON:
avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punktide 3 ja 4, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75[1] lõike 3 alusel

1) teen vaideotsuse vaie rahuldada;
2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:
a) vaadata uuesti läbi vaide esitaja 15.12.2023 esitatud teabenõuded, milles vaide esitaja soovis SKA poolt Maardu linnavalitsusele edastatud kirja täies mahus ning dokumentide nimekirja, mis sisaldavad vaide esitaja andmeid;
b) väljastada vaide esitajale tema poolt soovitud dokumendid (vajadusel tuvastada isik) või keelduda teabenõude täitmisest/dokumentide väljastamisest, kui selleks on seadusest tulev alus. Keeldumise korral tuleb keeldumist põhjendada.
3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 9. veebruar 2024.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse (ülaltoodud punkti 2) vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:
Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:
1. Vaide esitaja edastas 19.12.2023 Andmekaitse Inspektsioonile vaide Sotsiaalkindlustusameti (SKA) tegevuse peale teabenõudele vastamisel, mille kohaselt SKA ei väljastanud vaide esitajale soovitud dokumenti täies ulatuses ning nimekirja dokumentidest, mis sisaldavad tema andmeid.
2. Kuna vaides esinesid puudused andis Andmekaitse Inspektsioon 20.12.2023 vaide esitajale tähtaja vaides esinevate puuduste kõrvaldamiseks.
3. 29.12.2023 kõrvaldas vaide esitaja vaides esinevad puudused ning inspektsioon võttis vaide menetlusse

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide kohaselt on vaide esitaja küsinud korduvalt SKA-lt , SKA poolt Maardu linnavalitsusele edastatud vastust seoses kasutuseelise ja sissetulekuga täies mahus.

SKA on edastanud vaide esitajale soovitud kirja osaliselt kinni kaetud kujul põhjendusega, et kirjale on kehtestatud juurdepääsupiirangud AvTS § 35 lg 1 punkide 11 ja 12 alusel.

Vaide esitaja eeltooduga ei nõustunud ja leidis, et kuna kiri sisaldab ilmselt tema ja ta eeskostetava andmeid, siis on tal õigus saada kirja täies mahus. Lisaks palus vaide esitaja 15.12.2023 edastada ka SKA-l nimekiri dokumentidest, mis on SKA valduses ja sisaldavad vaide esitaja andmeid.

Vaide kohaselt ei ole SKA vaide esitajale soovitud kirja täies mahus edastanud ega ka väljastanud nimekirja dokumentidest, mis on SKA valduses ja sisaldavad vaide esitaja andmeid.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Teabevaldaja selgituste kohaselt on Eraisik oma kirjas SKA-le 15.12.2023 küsinud tõepoolest küll korraks ka nimekirja dokumentidest, mis on SKA valduses ja sisaldavad vaide esitaja andmeid, kuid mõni hetk hiljem muutis ta oma meelt ning küsis siiski vaid kõnealust SKA ja Maardu linnavalitsuse vahelist kirjavahetust koos puuduva osaga.

Teabevaldaja käsitles seda olukorda sellisena, et isik muutis teabenõude eseme suhtes meelt. Et ta ei soovinud enam nimekirja dokumentidest, mis SKA valduses on ning mis sisaldavad vaide esitaja andmeid, vaid ainult seda ühte kirja, mis tema arvates määras toimetulekutoetuse saamise kohalikult omavalitsuselt.

Teabevaldaja nõustub, et käesoleval juhul oleks pidanud paluma isikul digiallkirjastada oma taotlus andmete saamiseks ning väljastama küsitud kiri peale tuvastamist nagu EL isikuandmete kaitse üldmääruse art 15 ette näeb.

Eksinud teenistuja selgituste kohaselt möönis ta, et reageeris veidi üle, sest tegemist on hooldusõiguse vaidluse küsimusega, mis oma olemuselt on juba eos tundlik valdkond ning tundlike isikuandmetega (lapsed). Probleem tekkis SKA teenistuja vähesest teadlikkusest asutuseiseseks kasutamiseks mõeldud teabe avalikustamise üldpõhimõtetest ning soovist hoida juurdepääsupiiranguga andmed varjatuna ka isiku eestkostetavate isikute eest, et andmete avaldamisega mitte riivata avaldatud dokumentides nimetatud inimeste eralelu puutumatust ja tekitada seeläbi võimalikku põhjendamatult kahju. Tegemist oli inimliku eksitusega.

SKA selgituste kohaselt selgitati teenistujale veelkord juurdepääsupiirangu kehtestamise põhimõtteid, sh milliste ülesannetega seotud teabe on teabevaldaja kohustatud avalikustama ning millistel juhtudel kehtib teabe asutusesiseseks tunnistamise keeld.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Juurdepääs avalikule teabele

1. AvTS § 3 lg 1 kohaselt on avalik teave, mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras. Juurdepääsupiirangu alused on ära toodud AvTS §-s 35 ja valdkondade eriseadustes.
2. AvTS § 9 lg 2 p-st 1 tulenevalt on teabevaldaja teabele juurdepääsu võimaldamisel kohustatud tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele on teabenõudjal juurdepääsuõigus.

Teabenõudele vastamine

3. AvTS § 6 kohaselt on teabenõue teabenõudja poolt AvTS-s sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks või taaskasutamiseks. AvTS § 23 annab alused, millisel juhul on teabevaldajal õigus teabenõude täitmisest keelduda. Teabenõude täitmisest keeldumise korral tuleb keeldumist ka põhjendada (AvTS § 23 lg 3).
4. AvTS § 14 lg 2 sätestab, et kui isik taotleb teavet, milles sisalduvad tema või kolmandate isikute juurdepääsupiiranguga isikuandmed, tuvastab teabevaldaja teabenõudja isiku.
5. Kui teabevaldajal ei ole võimalik teabenõuet esitatud andmete puudlikkuse tõttu täita, siis teavitab teabevaldaja sellest teabenõudjat viie tööpäeva jooksul teabenõude täpsustamiseks (AvTS § 18 lg 2). AvTS § 15 lg 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud teabenõudjale selgitama arusaadavalt teabele juurdepääsu korda, tingimusi ja viise.
6. Andmekaitse Inspektsioonile edastatud vaide esitaja ja SKA vahelisest kirjavahetusest nähtub, et vaide esitaja on soovinud SKA-lt saada SKA poolt Maardu linnavalitsusele saadetud kasutuseelist ja sissetulekut puudutav vastuskirja täies ulatuses. SKA on vaide esitajale edastanud soovitud kirja kujul, kus osa teabest on asendatud punktiiriga (/…/). Kirja täies mahus väljastamisest on SKA keeldunud põhjendusega, et väljastamata jäänud osas sisaldab kiri piiranguga isikuandmeid, millele on kehtestatud piirang AvTS § 35 lg 1 punktide 11 ja 12 alusel. Samas pole SKA vastusest arusaadav, kelle piiranguga andmeid kiri sisaldab, kas vaide esitaja või kolmandate isikute piiranguga andmeid.

7. Vaide esitaja eeltooduga ei nõustunud ning leidis, et kuna kiri puudutab tema juhtumit, siis on tal õigus tutvuda enda ja oma esindatava andmetega.
8. Andmekaitse Inspektsioon tutvunud vaide esitaja poolt soovitud dokumendiga möönab, et dokument sisaldab küll vaide esitaja piiranguga andmeid, kuid ei sisalda kolmandate isikute andmeid. Seega ei olnud SKA keeldumine põhjendatud ega seadusega kooskõlas, kuna isikul on tulenevalt Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art 15 lg-st 3 õigus saada enda kohta käivaid andmeid.
9. Kuna antud juhul ei olnud aga SKA-le esitatud teabenõue allkirjastatud, siis tulenevalt AvTS § 14 lg-st 2 ja § 18 lg-st 2 oli SKA-l kohustus vaide esitajale selgitada, et kui vaide esitaja soovib kirja koos enda piiranguga andmetega, siis tuleb teabenõue allkirjastada, mida SKA antud juhul ei ole teinud. Seega ei ole teabenõuet menetletud nõuetekohaselt.
10. Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on SKA oma eksimust tunnistanud ning nõustunud, et antud juhul oleks SKA pidanud isikul paluma teabenõude/taotluse allkirjastada ning peale isiku tuvastamist teabe väljastama.
11. Vaide esitaja on vaides ka märkinud, et soovib jätkuvalt saada ka nimekirja dokumentidest, mis on SKA valduses ja sisaldavad vaide esitaja andmeid. Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on SKA selgitanud, et *15.12.2023 on vaide esitaja küsinud tõepoolest küll korraks ka nimekirja dokumentidest, mis on SKA valduses ja sisaldavad vaide esitaja andmeid, kuid mõni hetk hiljem muutis ta oma meelt ning küsis siiski vaid kõnealust SKA ja Maardu linnavalitsuse vahelist kirjavahetust koos puuduva osaga. Käsitlesime seda olukorda sellisena, et isik muutis teabenõude eseme suhtes meelt. Et ta ei soovinud enam nimekirja dokumentidest, mis SKA valduses on ning mis sisaldavad vaide esitaja andmeid, vaid ainult seda ühte kirja, mis tema arvates määras toimetulekutoetuse saamise kohalikult omavalitsuselt.*
12. Nõustun siinkohal SKA-ga selles, et vaide esitaja pöördumisest ei ole üheselt arusaadav, et vaide esitaja sooviks oli jätkuvalt saada ka nimekirja tema andmeid sisaldavatest dokumentidest. Edastatud kirjavahetusest nähtub, et 15.12.20223 kell 10:20 SKA-le edastatud pöördumises märkis vaide esitaja: „ *Huvitav kelle isikuandmeid seal siis avaldatakse kui mitte minu, minu eestkostetava? Palun mulle edastada siis SKAl nimekiri dokumentidest mis on SKA valduses ja sisaldavad minu andmeid*“.
13. 15.12.2023 kell 13:42 edastas vaide esitaja SKA-le täiendava pöördumise, milles märkis: „*Tere, tundub et kiri läks liiga keeruliseks, palun mulle avaldada siis see kiri selliselt et minu ja minu esindatavate andmed oleksid mulle nähtavad*“. Sellest pöördumisest saab inspektsioon aru selliselt, et vaide esitaja viimaseks sooviks oli saada ainult vaide esemeks olev kiri.
14. Andmekaitse Inspektsioon peab siinkohal vajalikuks ka märkida, et teabenõuete esitamisel ja neile vastamisel on mõlemal poolele nii õigused kui kohustused. Seega tuleb ka teabenõue esitada selliselt, et sellest oleks üheselt arusaadav, mida teabenõudja soovib. Antud juhul jääb viimasest pöördumisest arusaam nagu sooviks vaide esitaja ainult vaide esemeks olevat kirja.
15. Inspektsioon peab siinkohal vajalikuks ka vaide esitajale selgitada, et teabenõude korras saab küsida asutuse valduses olevatest dokumentidest koopiaid. Kuna eelduslikult ei ole asutusel nimekirja dokumentidest, mis sisaldab vaide esitaja andmeid ning selline nimekiri tuleb alles koostada, siis sellisel juhul ei ole tegemist teabenõudega avaliku teabe seaduse mõistes. Sellisel juhul on SKA-l võimalus teabenõude täitmisest keelduda ja lugeda teabenõue AvTS § 23 lg 2 p 5 alusel selgitustaotluseks.
16. Eeltoodust tulenevalt, kuna SKA ei ole menetlenud vaide esitaja 15.12.2023 esitatud teabenõudeid nõuetekohaselt, jättes isikule selgitamata, et kirja täies mahus saamiseks tuleb vaide esitajal edastada teabenõue allkirjastatud kujul ning keeldus kirja täies ulatuses väljastamisest, tuleb SKA-l vaide esitaja teabenõue uuesti läbi vaadata ning kas väljastada soovitud kiri täies ulatuses või keelduda teabe väljastamisest, kui selleks on seadusest tulev alus. Keeldumise korral tuleb keeldumist ka põhjendada.
17. Kuigi teabenõudest ei ole üheselt arusaadav vaide esitaja jätkuv soov saada ka nimekirja dokumentidest, mis sisaldavad tema andmeid, siis on inspektsiooni hinnangul vastav

vaide esitaja tahe tehtud kindlaks käesolevas vaidemenetluses. Kuna SKA-l tuleb vaide esitaja 15.12.2023 teabenõue uuesti läbi vaadata ja selle vastata, siis oleks HMS § 5 lg-st 2 tulenevalt ebaproportsionaalne jätta käesolev vaie rahuldamata teabenõude ebaselges osas, kuna sellisel juhul tuleks vaide esitajal edastada uus teabenõue. SKA-l on võimalik juba uuesti teabenõude läbivaatamise käigus nimetatud osas seiskoht võtta ja teave kas väljastada või keelduda selle väljastamisest, kui sellist dokumenti ei eksisteeri.

/allkirjastatud digitaalselt/
Elve Adamson
jurist
peadirektori volitusel